

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po po ti prejemanje pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inzerate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 24. novembra 1899.

Politiški oddelek.

Česa nam treba.

Mož, celih mož nam treba najpoprej, potem pridemo s časoma do vsega, kar nam še nedostaja.

Nečemo nikogar žaliti in nikogar poniževati. Tudi dobre volje in požrtvovalnosti nečemo prav nikomur odrekati, a vzlic temu moramo reči, da nam manjka celih mož.

Le preglejmo vrsto naših državnih poslancev, torej zastopnikov in nositeljev oficijelne politike slovenskega naroda. Sami pošteni, nesebični možje so, vredni vsega spoštovanja. Nekateri so tudi dosti dobri govorniki, tudi nekaj strokovno prav dobro podkovanih je mej njimi, ali to vse še ne dela velikih politikov in državnikov.

Že to je nesreča, da mej njimi ni nikogar, katerega bi ves slovenski narod priznaval svojim voditeljem in kakor so razmere dandanes na Slovenskem, tudi še dolgo ne bo tacega voditelja.

Tako nedostajanje izrednih talentov, resničnih politikov in državnikov se v normalnih, mirnih časih ne občuti dosti. Kadar gre tok političnega življenja po znani struji in predpisuje sila okolnosti posameznim strankam smer njihove politike tako, da ne morejo nikamor na stran kreniti, tedaj je dosti lahko izhajati.

V takih razmerah zadostuje politični instinkt, zdrava pamet in ni treba nikacih posebnih talentov in značajev.

Drugače pa je v kritičnih časih. Kadar zaide politika na razpotje, da zdrava človeška pamet ne more vganiti, na katero stran se zasuče, kadar je silno težavno določiti, kako naj se postopa, na katero pot naj krene, kadar je treba, da voditelji zamorejo vsled zaupanja, ki ga uživajo, narod za seboj pčtegniti na stezo, za katero so se odločili, pa naj ta tudi ni po volji občnemu mnenju, tedaj se šele zapazi, kako krvavo potrebuje narod velikih političnih talentov, resničnih državnikov.

Morda se nam poreče, da so to pavšalne izjave. Priznavamo, da se je le težko zadovoljiti s tako splošno trditvijo, a ko bi hoteli svojo trditev podkrepiti, bi se morali lotiti konkretne karakteristike slovenskih poslancev, ali vsaj tistih, kateri v slovenski delegaciji igrajo važnejšo vlogo. V tem slučaju pa bi morali postati osebni, zakaj konkretna karakteristika ne more biti drugačna, kakor osebna. V osebnosti pa se načeloma ne spuščamo in povrh tudi vse poslance previsoko spoštujemo, da bi se katerega izmej njih hoteli osebno dotakniti.

To pa ne more nikoga izmej njih žaliti niti koga ponižati, ako izrečemo, da so vsi prav dobri, nesebični, zanesljivi bojevniki, na katere se je lahko zanašati, da pa ni mej njimi generalov prve vrste, zmožnih za težavno in odgovornosti polno vojskovodstvo. A najbolj je obžalovati, da nimajo od vseh priznanega voditelja, državniške glave, katera bi vsled vseobčega zaupanja, če ne že celega naroda pa vsaj dotične stranke ter po svoji individualnosti zamogla v svojih rokah koncentrovati slovensko politiko in jo voditi tako, kakor sta svoj čas vodila Rieger Čehe, Grocholski pa Poljake.

Seveda ni to jedini nedostatek, ni to jedina ovira, katera je kriva uprav klaverne brezvspešnosti vse slovenske politike zlasti v dobi od Badenijevega nastopa pa do naših dni. In politika, katera niti tacega koraka ne more preprečiti, kakor je imenovanje Antona plem. Wurmserja, ki ima toliko umazenga perila, da ne kmalu kdo, predsednikom okrožnega sodišča celjskega, taka politika je vendar tako brezvspešna, da že bolj ne more biti. To je naravnost politični bankerot, in ta nam je tudi narekoval današnje razmišljanje.

Mož nam treba, izrednih mož, vsaj nekaj tacih, da bodo mogli stati v isti vrsti z voditelji družih klubov. A kaj je vzrok, da jih nimamo, kaj je vzrok, da se moramo zadovoljiti z generali tretje ali četrte vrste?

Uzroki morajo biti samo ti-le: Ali v našem narodu sploh ni velikih talentov, bistroumni in dalekovidnih politikov, kateri bi bili kos težavnim nalogam, ki jih

naklada politično življenje narodovim voditeljem, ali pa vodstvu slovenskih strank ali narodni volilci sami nimajo zmožnosti, da bi te talente spoznali in jih dvignili na površje.

Možno je tudi, da so taki možje siloma držani v ozadju, ali pa da se iz katerih koli vzrokov javnega in zlasti političnega življenja nečejo udeleževati.

Odgovora na to ne vemo. Čutimo in vidimo samo, da bo treba prememb. In ker se razmere v dunajskem državnem zboru zasukavajo tako, da utegne prav lahko priti do razpusta poslanske zbornice in do razpisa novih volitev, ker je ta eventualnost, kakor smo izvedeli od jako verodostojne strani, še veliko bližja, kakor bi kdo po pisavi časopisja sodil, zato smo s tem člankom opozorili slovenske stranke in slovensko občinstvo na potrebo, katere ne more nihče utajiti, na potrebo, da se spravi v državni zbor vsaj nekaj odličnih talentov in značajev, vsaj nekaj mož, ki se bodo dvigali nad nivo navadnih poslancev, vsaj nekaj mož širokega političnega obzorja, kateri si bodo kot značaji in kot talenti pridobili več osebnega vpliva in ugleda, kakor ga vživa poprek kak poslanec.

Res, da pri nekaterih družih klubih ni dosti boljše kakor v klubu slovenskih in hrvatskih poslancev, v katerem ima vlada svoje ambasaderje, ki se zovejo „Regierungsruthenen“, ali bolje je vender, kajti faktum je, da ima razmeroma jako velika „Slovanska krščanska narodna zveza“ mej vsemi večjimi klubi v parlamentu še najmanj veljave.

S.

Politični pregled.

Državni zbor. — V petkovi seji poslanske zbornice je prišel na razpravo zakonski načrt o odpravi časniškega kolka. Ta predlog je bil sprejet. S tem je naposled odpravljen davek od pisanja in čitanja časopisov. Ta davek je bil uveden pred sto leti. Vse druge kulturne države so ga že davno odpravile, samo Avstrija in Turčija sta mu ostali zvesti. Debata ni bila posebno zanimiva, dasi so se mej to razpravo nacionalci in antisemitje večkrat do dobra sprejeli in drug drugega prav pošteno opsovali. Zbornica je rešila načrt v drugem in v tretjem branju in vlada ga je tudi že predložila gosposki zbornici tako, da bo zakon lahko s 1. januarjem stopil v veljavo. Za tem so prišli na vrsto razni predlogi nemških strank, naj se obtoži bivše Thunovo ministrstvo radi porabe § 14. Te razprave bodo zopet nekaj tednov trajale, ako se vmes kaj ne primeri.

— Čehi in vlada. — Izgredi na Češkem in na Moravske so ponehali, ker je vlada navlekla toliko orožništva in vojaštva v dotične kraje, da se Čehi ne morejo ganiti. Paž pa so Čehi na druge načine začeli demonstrirati. Te dni so imeli člani okrajnih zastopstev in župani demonstrativne shode in so zahtevali, naj češki poslanci nadaljujejo odločno opozicijo. To je le izraz ljudske volje, če bi češki poslanci odnehali, bi jih ljudstvo hitro odstranilo.

Kvota. — Kvotni odseki avstrijski in ogerski sta že več dni razpravljale na Dunaju, kako naj se uredi kvotni prinos za avstrijsko in ogersko stran. Avstrijski odsek je predlagal do zdaj 62 za Avstrijo in 38% za Oggersko, madjarski

odsek pa pravi, da ne more privoliti niti v 35 od ogerske strani, vsled tega so se pogajanja pretrgala na Dunaju in se nadaljevala v Budimpešti. Toliko v jednom kolikor v drugem mestu so ali na dnevnem redu banketi kar kaže, da so gospodje vedno dobre volje. Vkljub temu pa so se kvotna pogajanja med avstrijsko in ogersko deputacijo razbila. Dotiralo se je do neznatne diference in sicer je avstrijska deputacija ogerski prišla tako blizo pod nos, da jej je predlagala $34\frac{2}{3}$ plačevanja od strani Oggerske, med tem ko so Madjari hoteli plačevati le $34\frac{1}{3}$, ker pa nenasitna ogerska deputacija se ni hotela pokoriti predlogu avstrijske deputacije, so se pogajanja med obema razbila, in se razšli člani istih. V Budimpešti je cesar poklical v avdijenco vit. Jaworskega, ki je predsednik izvrševalnega odbora desnice v avstr. drž. zboru in pa posl. dr. Kathreina, ki je vodja nemške katoliške stranke. Zatrjuje, da je skušal nanja uplivati, naj bi avstrijska kvotna deputacija odnehala Madjarom, Poljaki so se pač udali ne pa tudi Kathrein. V torek sta imela pododseka zopet sejo v Budimpešti in tu se je določila ogerska kvota na $34\frac{4}{10}$ tako, da je kvotno vprašanje rešeno.

Oggerska. — Madjari znajo demonstrirati. Da bi prisilili Cislitvansko k odnehanju glede kvote na korist Madjarom, podpirajo zdaj dan na dan demonstracijo Bellov položaj je vsled tega postal jako težaven in zato upa opozicija, da morda celo opstoji, ako v parlamentu dobi večine za zvišanje kvote. Stari Tisza je aranžer cele te vojske.

Nemški cesar v Anglijo. — V soboto odplul je cesar Viljem s soprogo in otroci na svoje že dolgo napovedano potovanje v Anglijo k svoji stari materi, kraljici Viktorji in k njenemu sinu, princu Waleskemu. Potovanje po morju bo trajalo 35 ur. Cesar ostane v Windsorju pri kraljici pet dni. Nemški listi zatrjujejo vedno znova, da ta poset nima političnih tendenc, nego je le rodbinskega značaja. Ker pa spremlja cesarja grof Bülow, sedanji najduhovitejši in najinicijativnejši nemški politik, bode imel poset vsekakor tudi nekaj političnega na sebi, kar je vspricho dogodkov v Južni Afriki in vpricho odstopa Samoe Nemčiji naravno.

Transvaal. — Kakor vse kaže, niso Angleži nikdar mislili, da bi se Buri znali na tak način zoper nje postaviti, sicer ne bi se bili z vojno tako prenaglili, dočim jih daljava za prevoz vojakov silno deli od bojišča, a v svojih afrikanskih kolonijah niso imeli zadostno število vojakov niti za primerno obrambo mest. Vsled tega so prišli v položaj, kakšen je zdaj oni posadk v Ladysmithu, Kimborleyu in Mafekingju. Zadnja poročila, tudi angležka že poročajo, da so vsa tri mesta utrujena in bode sledilo najbrže predaja vseh teh treh mest. Pač zadnja poročila javljajo, da je Ladysmith že v boerskih rokah. Angležka poročila sicer javljajo, da so angleži okoli Ladysmitha in v obče v Natalu tu pa tam boerske čete pobili, osobito se radi bahajo s svojimi granatami in oklopljenimi vlakovi, kateri da pokončavajo burške čete, a vsem tem poročilom je malo verjeti. General Buller se je nekam podal v deželo in ne da bi se zvedelo o njegovih korakih. Mnoge boerske čete varujejo mejo Transvaala tudi nasprotni portugalskemu posestvu okoli Delagoa zaliva, ker se boje, da bi Angleži mogli preko portugalskega posestva prodreti v Transvaal in po kratki poti prispeti v Pretorijo, glavno mesto Transvaala. V obče se Buri dobro drže nasproti svojemu mnogomočnejšemu sovražniku, seveda to ne bo več dolgo trajalo, zakaj Angležka spravi zadostno vojsko na noge da jih ukroti.

Francija. — Razprava proti osebam, ki so zapletene v konšpiracijo proti današnjem republikanskim vladanju v Franciji še zmiraj traja in razburja vse francoske stranke. Tudi v parlamentu se je o tem govorilo v tem tednu ter jih je padlo z vsake strani jako verskih. Posebno se je moral zagovarjati vojni minister, kateri je vsled teh konšpiracij in